

Obrtnija.

Posojilnice in industrija.

V znani in že večkrat omenjeni razpravi „Trgovskega in obrtnega društva“ v Gorici smo naleteli na naslednje, velezanimivo poglavje:

Na Slovenskem je kaj veselo narastlo število posojilnic in hranilnic. Tu je zbranega veliko kapitala, ki je pa doslej skoro docela mrtev za razvoj slovenske obrtnije, v kolikor ni razposojen posamičnim obrtnikom. Na stotisoče je denarja, katerega marsikje ne vedo drugače uporabiti, kakor da ga zalagajo v druge denarne zavode ali v državne zadolžnice. — Nočemo se tu spuščati v razpravo o našem še precej primitivnem posojilništvu ter grajati naravnost v nebo kričečo brezbržnost za denarne operacije po vzgledu naših sosedov; hočemo le konstatovati, da naši denarni zavodi se niso še nikjer povzpeli do usodepolnega koraka, da bi denar založili v obrtna podjetja . . . Toda priti mora čas, da bodo naše posojilnice in hranilnice siljene, iskati odtoka svojemu denarju v obrtnih investacijah, rodoljubi pa, ki imajo kaj smisla za vseobči blagor naroda, bodo skušali pospešiti ta naravni razvoj in bodo delovali povsod na to, da bodo naši denarni zavodi zalagali del svojih denarjev v tovarniška in druga podobna podjetja, kakor jih vidimo drugod po svetu. Ako ima „Boden Credit“ najrazličnejših tovarn, ako ima češka „živnostenska (obrotna) banka“ tudi velike cukrovarje itd. zakaj bi ne bilo na Slovenskem v manjšem obsegu denarnih zavodov, ki bi zalagali del svojih denarjev v obrtna podjetja, od katerih bo mnogo več dobička nego od navadnih posojil?!

S kratka: Slovenci imamo že odlično število „kapitalistov“ ki bi morali ustanovljati večja obrtna podjetja! To so naši denarni zavodi, naše posojilnice in hranilnice!

Umeje se, da ne izključujemo združniškega ali delniškega načina; narobe, tudi na ta način si bomo morali pomagati, kakor pač pokaže praktična potreba. . . . O tem nekaj več pri posamičnih obrtih in v trgovini z obrtnimi izdelki

Ker smo že pri podjetnosti in kapitalu, naj ponatisnemo nekaj misli, katere je napisal dr. Karol Pečnik v „Soči“ že početkom l. 1898. Tam čitamo:

„Ali bo kedaj mogoče ustvariti slovensko industrijo? Jaz mislim, da bode. Naša geografična lega pri morju je naša sreča, kajti ta nam daje precej ugodnosti, ki jih nima današnje središče avstrijske industrije na Češkem, Moravskem in Nižje Avstrijskem. Naša bodoča industrija bo imela cenejšo prevoznino in lažje komunikacije v prekomorju za se, in to je že nekaj.

Industrija hoče kapitala. Tega nimamo, se navadno pravi. To je pa le deloma res. Časi so taki, da je dandanes že boljše, ako industrijska podjetja z malim začnejo, kajti inozemske in prekomorske relacije se ne odprejo na mah, treba jih je od leta do leta iskati in

razširjati. Začetkoma ni treba torej veliko kapitala, saj ga pozneje dobro upočena industrija povsod lahko dobi. Toliko kapitala pa ima že dandanes. Izgovor torej, da Slovincem kapitala primanjkuje je vsaj deloma prazen.

Nekaj drugega nam nedostaja, namreč podjetnosti. Izgovor, da Slovincem podjetnost ni prirojena kakor na pr. Židom, Grkom in Armencem, — je vsaj glede industrije prazna slama. Prirojena podjetnost je slepa; podjetnost v industriji pa hoče dandanes visoke omike, ki pozna lastno pozicijo glede prirodnin, ki proučava prekomorska tržišča, ki zna kritično misliti in strogo matematično računati. Glavna naša rana je torej pomanjkljiva omika naših malih kapitalistov. Ne tlačimo svojih sinov samo v gimnazije! Kdor nima od doma premoženja, ne hodi v realko ali višjo strokovno šolo, on bo vedno le hlapec v veliki industriji. Na naših malih kapitalistih je vse ležeče, da ti napotijo svoje sinove izključljivo le v realke ali pa strokovne šole. To je edina pot, ki nas more privedi do samostojne slovenske industrije.

Še nekaj. Anglež kapitalist ne pošilja svojih sinov ne v realko, ne na tehniko, njemu se zdi to potrata časa in brezkoristno „mnogovedstvo“. Angleško šolstvo je seveda popolnoma različno od našega. Če bi pa hotel to po našem povedati, bi bilo tako le: Najprej 2 leti gimnazije ali realke, potem 4 leta one strokovne šole, o kateri misli, da bo sinu glede položaja mednarodne industrije mogla odpreti pot do industrijalne samostojnosti, in na zadnje, kar mu je glavno, pošlje svojega sina za 2 ali 3 leta v tovarno, ki dela v isti stroki, kot praktikanta brez plače, in tu mora začetkoma prijeti za ročno delo kot navadni delavec. Ako bi naši kapitalisti tu Angleže le malo posnemali, bi bilo nam kmalu boljše. Delo ni sramota!

V uvodu v svojo razpravo je napisal nekaj mislij, ki tudi zaslužijo, da jih ponatisnemo v tem našem trgovskoobrotnem „Vademecum-u“. Govoril je o slovenskem izvozu in o trgovini v obče, torej tudi z obrtnimi izdelki, v druge dežele, v prvi vrsti v zamorju. Pred očmi je imel prihodnost, ki mora priti, ako nočemo utoniti v morju tuje obrti in trgovine ter ostati na vse večne čase le trpini. Dr. Pečnik pravi:

„Dejanski odnošaji so za slovenski izvoz jako ugodni. Srečna usoda je namestila slovenski narod ob morskih obrežjih, dala mu pod roko svetovno znana trgovska mesta, lahko in ceno parobrodsko zvezo z Azijo in Afriko, tu je naša bodočnost. Da bo kedaj kaj samostojne slovenske trgovine, izcimi se le po odnošajih s prekomorskimi kraji.

(Konec prih.)

Obrtnijske raznoterosti.

Avizo za nakup 2700 met. stotov pšenične moke: C. in kr. intendancija 3. kora v Gradcu naznanja trgovski in obrtniški zbornici, da namerava c. kr. vojaški erar 2700 met. stotov pšenične moke kupiti. Pismene oferte se imajo do 2. avgusta t. l. 10 ure dopoludne pri napominani intendanciji vložiti. Kup se bode po trgovski navadi s pomočjo končnega

pisma na podlagi usanc-zvezka efektural. Usanc-zvezke se lahko vpogleda pri vojaških oskrbovalnih magacinih Ljubljana, Gradec, Trst, Maribor, Gorica in Pulj ali se jih tudi ravnostam kupi po 8 vinarjev polo. Natančnejše pogoje in ponudbene formulare so na vpogled pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Dobavni razpis. C. kr. trgovsko ministrstvo nanašanja trgovski in obrtniški zbornici, da potrebuje družba peloponeških železnic za zgradbo železnične proge Pyrgos, Ky-parissia-Meligala 120 000 hrastovih pragov (Schwellen) Zapечатene ponudbe se sprejemajo do 13. septembra t. l. v pisarni: Compagnie de chemin de fer Piree-Athenes-Peloponnese, rue Themistocle 6, v Atenah. Natančnejši dobavni pogoji vpogledajo se lahko v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, katera pošlje na zahtevanje tudi prepis.

Dobavni razpis. C. kr. ministrstvo za deželno brambo namerava potrebščino raznovrstnih oblačilnih in opravnih predmetov potom splošne konkurence zagotoviti. Izmed predmetov, katere je dobaviti, se posebno opozarja na naslednje: klobuki, čapke, našitki, gumbi, zapone, pasovi za sablje, volnene in usnjene rokavice, usnjene listnice, ostroge, podkve za čevlje, žebliji, kuhinjsko orodje, kljuke, kaveljni, vijaki, čutare, drogovi za šotore, sekire, krampi, lopate, klanfe, klešče, konjske podbradnice, stremena, konjski koci itd. Ponudbe morajo po predpisanem vzorcu najkasneje do 14. avgusta t. l. do 12. ure opoludne dospeti na ministrstvo za deželno brambo. Uzorci predmetov, katere je dobaviti, se proti plačilu dobe pri glavnem skladišču vojne oprave (Landwehr-Ausrüstungs Hauptdepôt) na Dunaju. Razglas obsegajoč natančnejše pogoje, zaznamek predmetov, katere je dobaviti, cenik in ponudbeni vzorec je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na ogled in ga leta na zahtevanje vpošlje.

Kmetijstvo.

Kmetijska šola za Gorenjsko.

(Konec.)

Ako se vpošteva cilj in namen nameravane kmetijske šole za Gorenjsko, ki ima v prvi vrsti gojiti živinorejo in iz nje izvirajoče mlekarstvo in sirarstvo ter planšarstvo, tako da bi se tej šoli najboljše in najprimernejše imelo dati ime mlekarškosirarske šole, bi to posestvo v Bohinju odgovarjalo razglasu ter bi bilo vpoštevati.

Prosilci povdarjajo, da se v Bohinjski dolini nahaja 12 dobro delujočih sirarskih zadrug. V Bohinjski Bistrici nahaja se že sedaj vzorno urejena sirarija.

Tudi kmetija bi bila ravno primerna, 31 hektarov, nekako vzor boljšega kranjskega kmečkega doma.

Prosilci navajajo še, da bi bil za poletni čas na Bohinjskih planinah dan povsem odgovarjajoč pogoj za poletne praktične kurze za izvežbanje sirarjev, ker so ondi velike planine, na katere pošiljajo zadružniki mlekarških zadrug svoje molzne krave. Konečno omenjajo, da bi se to erarju lastno posestvo dalo dobiti po jako nizki najemščini.

Deželni odbor z ozirom na to, da se ni našla kmetija, ki bi odgovarjala vsem pogojem ugodnim za ustanovitev kmetijske šole za Gorenjsko, se ni mogel obrniti na c. kr. kmetijsko ministrstvo, kakor mu je to velel

sklep visokega deželnega zbora, ker mora pred vsem znati, za katero posestvo, oziroma kraj se bo visoki deželni zbor odločil, ker le na podlagi danih razmer bo zamogel sestaviti proračun toliko za ustanovitev šole, kolikor za nje vsakoletno vzdrževanje.

Deželni odbor smatra pa umestno, da izraža v toliko svoje mnenje, da bodi nameravana šola zimska kmetijska šola in sicer po vzgledu one v Rothholzu na Tirolskem s šestmesečnim kurzom; za dobo planšarstva, torej poleti, pa naj se osnuje na kaki planini trimesečni praktični kurz za sirarstvo.

V zimskem tečaju naj se poučujejo kmečki mladenčiči o živinoreji, o poljedelstvu in oskrbovanju travnikov ter o pridelovanju krmskih rastlin sploh, o sadjarstvu in gozdarstvu ter o kmetijskem knjigovodstvu.

Za dobo planinske paše pa naj se na v to primerni planini osnuje vzgledna mlekarnica in sirarnica s potrebnimi lesenimi zgradbami za stanovanje učitelja sirarja in učencev, ki bodo obiskovali dotične praktične kurze. Razun tega glavnega kurza o planinarstvu in mlekarstvu bi učitelj-voditelj imel na zavodu spomladi pred planinsko dobo in jeseni po končani tej dobi še krajše kurze, na pr. spomladi o sadjereji, cepljenju, zasajanju sadnih dreves in njih oskrbovanju; jeseni pa o uporabi sadja. Istotako bi se prirejali začasni kurzi za gozdarstvo.

Da more deželni odbor brez odloga nadaljevati svoje pripravljavno delo, izvoli visoki deželni zbor takoj posvetovati se o tej zadevi, tako da bo mogoče še za čas zasedanja dobiti odlok kmetijskega ministrstva o podpori ustanovni in vsakoletni in konečno dognati vse sklepe, da se omogoči zavod otvoriti že na prihodnjo jesen.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

V tej cerkvi ni bilo ničesar zanimivega, no ta cerkev je bila najbližja njihovu domu.

„Po kaj naj tjakaj pojdem? premišljevala je sama pri sebi Lorenca. „Kakšen zmisel je to? Sedaj ko ni nobene službe božje“.

Ali uporno, neodstopna želja, podati se takoj v to cerkev ni jo minila. Kakor da jo je z nova nekdo spodbujal in zahteval izpolniti to krmo. In preudarjaje sama pri sebi, spomnila se je Lorenca takoj ljubljencevega pogoja ter hipoma skočila k omari z obleko. Vrgla je bistro nase lahek plašč in jo urno krenila, kakor da se je bala, da jo kdo domačih zadrži, na ulico. Ozrla se je nehote na ono hišo, kjer je videla včeraj ono zoperno, črno bradato osebo. No vsa okna so bila zaprta in nikogar ni bilo videti.